

Comunicació

III Congrés Català de Germandats i Confraries, Barcelona 2007

Setmana Santa i escola: educant des de les arrels

Marcel Pallejà i Blay

Coautor de la publicació *La Setmana Santa de Tarragona: una aula viva!*, editat per l'Agrupació d'Associacions de Setmana Santa de Tarragona

Repassant, per recordar, les interessantíssimes i encertades conclusions extretes de la realització del II Congrés Català de Germandats i Confraries, celebrat a Girona l'any 2005, i que es troben recollides en el document *Sentit actual de les Confraries, Congregacions i Germandats de Setmana Santa de Catalunya: Criteris orientadors*, en trobem dues que fan referència al necessari apropament de la realitat de les confraries, congregacions i germandats als més joves:

- En l'apartat 1.1. sobre el "Nivell d'incidència en la societat", es parla de cercar formes d'acostament a la joventut per tal d'interessar-la en el projecte de les confraries, congregacions i germandats.
- I en l'apartat 2.2. sobre "Serveis", es recull el criteri d'oferir als joves, amb més interès, la possibilitat de conèixer la tradició de les confraries, congregacions i germandats.

Seguint la línia argumental d'aquestes conclusions, que d'altra banda sempre han estat en l'horitzó del moviment confrare en els darrers anys, l'Agrupació d'Associacions de Setmana Santa de Tarragona edità, l'any passat, un dossier didàctic que, amb el títol *La Setmana Santa de Tarragona: una aula viva!*, vol consolidar l'apropament de les celebracions dels dies sants als infants i joves dels centres educatius tarragonins,

una tasca que ja s'havia iniciat anys enrere amb l'enregistrament i distribució del vídeo titulat *Passió*, el qual, amb imatges de passos i processons de la ciutat, fa un repàs evangèlic dels dies de passió, mort i resurrecció de Crist per a les catequesis parroquials i les classes de religió de Tarragona.

Els autors d'aquest nou material didàctic hem estat tres professors dedicats durant anys a l'ensenyament de l'assignatura de religió i amb experiència en l'àmbit de la catequesi, els quals presentem la publicació com una variada i completa proposta educativa perquè mestres i educadors puguin fer viure als seus alumnes la realitat social, cultural i històrica de la tradició de la Setmana Santa i la Pasqua a la ciutat de Tarragona, tot treballant el significat que per als cristians té la commemoració de la passió, mort i resurrecció de Jesucrist. Editat amb el patrocini de Repsol YPF, i en el marc del Projecte Educatiu de Ciutat (PEC) que promou la Conselleria d'Ensenyament de l'Ajuntament de Tarragona, el dossier té forma de carpeta d'anelles per facilitar al professor la mobilitat de les fitxes, i va acompanyat d'un CD-ROM d'imatges per ser visionades a l'aula.

La Setmana Santa de Tarragona: una aula viva! ha vingut a consolidar la intenció de l'Agrupació d'Associacions de Setmana Santa per cimentar les celebracions que, durant aquests dies de passió, tenen lloc a les esglésies i carrers, fent descobrir el seu sentit més transcendent als infants i joves, apropant-los a la realitat de vida associativa de les confraries, germandats i congregacions i a les seves tasques, tant caritatives i socials com també de transmissió cultural i, sobretot, de fe. És, també, una bona manera d'assegurar la pervivència en el temps d'una de les celebracions culturals més nostrades, tot i els canvis tan vertiginosos que la societat està experimentant dia rere dia, els quals podrien desembocar en un cert desinterès i, fins i tot, en un semioblit.

Com va quedar ben palès el dia de la presentació d'aquest material pedagògic a Tarragona, els autors hem volgut, d'una banda, conjugar l'expressió de la fe dels creients i l'expressió de la cultura popular, posant en relleu que la segona està ben arrelada en la primera, i que si la religiositat i la pietat popular han portat a representar, en el transcurs dels darrers segles de la nostra història, els moments de la passió i mort de Crist amb tabernacles d'artístiques figures desfilant pels carrers de la ciutat, tot ha estat fruit d'una profunda assumptió dels fets evangèlics com a realitat de fe i comunió entre els creients; d'altra banda, hem cregut oportú posar l'èmfasi en la cabdal importància que té per als cristians la Pasqua de resurrecció, culminació veritable d'aquestes celebracions i fonament de la fe en Crist. És per això que en el

dossier prenen força les explicacions i activitats destinades a recordar i fer present el sentit cristià de la gran festa del Crist “viu” que s’inicia, a les nostres esglésies, en la celebració litúrgica de la Vetlla Pasqual. Per aquest motiu, aquesta publicació està indicada, primer de tot, per a l'àrea curricular de religió catòlica d'Educació Primària, però el caràcter transversal que s'ha donat a les activitats fa que també es puguin desenvolupar des de les àrees de medi social i cultural (festes i tradicions) i d'educació artística (música, i visual i plàstica).

El dossier que ens ocupa s'articula en set grans apartats que formen el seu índex, i que ordenadament són els següents:

- **La proposta d'ús**, en la qual els autors expliquem quina és la intenció de la publicació i com se'n pot fer un ús ben profitós a l'aula.

- **La guia didàctica 1**, que conté la programació de la unitat didàctica referida a la Setmana Santa i la Pasqua perquè els mestres la puguin incloure en el dia a dia de la seva tasca docent d'una manera estructurada i seguint les directrius oficials del Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya.

- **La guia didàctica 2**, on els mestres trobaran les orientacions i recursos de motivació, estructurats per cicles, que els autors recomanem a l'hora d'impartir la classe, entre els quals destaca un conte on els seus protagonistes, una colla de nens i nenes, es troben passejant per la Rambla de Tarragona i enceten un diàleg sobre l'origen de les celebracions de la Setmana Santa i la Pasqua a la ciutat. La història acaba amb un berenar a casa d'un d'ells mentre rememoren, entre tots, els fets evangèlics que es fan presents en les celebracions d'aquests dies sants. La guia didàctica incorpora el solucionari de totes les activitats incloses en el dossier amb l'orientació pedagògica per al treball de cada una.

- **Els textos de suport**, que donen la informació necessària als mestres per a impartir les classes i seguir el desenvolupament de les activitats que faran els seus alumnes. Aquests textos es divideixen en dos apartats: els del primer resumeixen el que signifiquen, segons els evangelis, i com s'expressen litúrgicament les celebracions i manifestacions populars de la Setmana Santa i la Pasqua cristiana, sobretot les que tenen lloc a la nostra ciutat, tot i que també s'hi troben referències d'altres costums estesos per tota la geografia catalana. Els textos del segon apartat donen una breu informació de les associacions de la Setmana Santa de Tarragona i els seus passos

processionals, acompanyats de les imatges corresponents. En aquest apartat s'hi troben les dates de fundació de cada entitat, els colors i abillaments de les vestes i el nom de l'escultor i any de benedicció de cada pas.

- **Les fitxes de treball**, un ampli ventall d'activitats adequades a cada un dels tres cicles de l'Educació Primària: Inicial, Mitjà i Superior. S'inclouen mapes conceptuals mitjançant els quals es pot avaluar l'aprenentatge dels alumnes un cop acabada la unitat didàctica. En aquest apartat s'hi troben activitats de procediments ben diversos, com són buscar diferències entre diverses imatges, construir trencaclosques, solucionar sopes de lletres, treballar vocabulari d'aquestes celebracions amb el diccionari, cercar al Nou Testament diferents cites evangèliques tot relacionant-les amb els misteris que desfilen el Divendres Sant tarragoní, treballar cançons de Pasqua o investigar i fer fitxes sobre les figures artístiques dels passos, entre molts d'altres.

- **L'annex d'activitats**, que conté activitats de reforç i ampliació perquè el mestre arribi a atendre la diversitat de ritmes i aprenentatges de la totalitat d'alumnes que té a l'aula. En aquest annex s'hi troben activitats que reforcen els continguts treballats mitjançant jocs, com ara una oca adaptada a la temàtica tractada, o fins i tot un trivial amb un reguitzell de preguntes sobre l'expressió més popular de la Setmana Santa tarragonina. També hi ha activitats d'ampliació per a aquells alumnes o grups-classe que treballen amb un ritme més ràpid i volen aprofundir els coneixements adquirits mitjançant variades activitats de lectura comprensiva dels textos evangèlics relacionats amb els fets de la passió, mort i resurrecció de Jesús, de disseny artístic de nous passos, vestes i escuts de confraries, de música i, fins i tot, textos teatrals originals per representar fragments dels passatges dels darrers dies de Jesús amb els seus deixebles.

- El dossier didàctic de la Setmana Santa tarragonina acaba amb **El centre de recursos**, un recull de bibliografia, de vídeos i pàgines web on els mestres i els seus alumnes poden accedir per obtenir i ampliar la informació que proporciona la publicació.

Entenem l'aparició d'aquest nou material didàctic com una aposta decidida perquè una de les tradicions més antigues de la ciutat de Tarragona conservi el seu esperit entre creients i no creients, i també com una sòlida i encoratjadora reivindicació per no oblidar les arrels de la nostra Setmana Santa, unes arrels que s'endinsen en els

evangelis que sustenten la fe dels cristians i, perquè no, també en la nostra històrica identitat ciutadana.

I parlant de fer pedagogia d'aquestes manifestacions religioses, permeteu-me recordar les paraules que l'estimat i sempre recordat arquebisbe Dr. Josep Pont i Gol, prelat de la Seu Metropolitana i Primada de Tarragona entre els anys 1971 i 1983, manifestava en un article publicat a l'opuscle editat per l'Agrupació l'any 1990 (pàg. 36-37), tot dient que la processó que desfila pels carrers de la ciutat, sobretot el Divendres Sant, és espectacle, però també és instrucció i catequesi:

(...) El dia del Divendres Sant a la nit tenim a Tarragona la processó del Sant Enterrament. Realment és espectacle. L'objecte no pot ser més important. És la representació plàstica, molt dignament feta, de les darreres vint-i-quatre hores de la vida mortal de Nostre Senyor Jesucrist. (...)

El Sant Enterrament, amb tota la seva bellesa d'espectacle, vol no solament agradar: vol ensenyar. (...)

La venerable lliçó hi és sencera i ben explicada, en forma digníssima i clara. El Sant Enterrament és lliçó per a nosaltres. Va a la intel·ligència. Hem de conèixer Jesús, la seva persona, el seu exemple, la seva doctrina. L'Evangeli ens en dóna el fecundíssim tractat. El Sant Enterrament ens n'il·lustra les pàgines més dramàtiques d'amor i de veritat. (...)

Sí, el Sant Enterrament és espectacle, i és instrucció. (...)

I és catequesi. La seva finalitat és formar creients en Jesucrist. La catequesi és per a la vida. A mesura que hom va coneixent i descobrint la força i exigència d'aquest alt missatge, va descobrint que en Ell, Paraula i Vida, hi ha el sentit profund i ben acabat del nostre viure. (...)

Al començament de la Quaresma, una pregària de la Litúrgia de les Hores ens invita a "conèixer més i més el misteri de Crist, per a viure'l d'acord amb les seves exigències". De fet, el Sant Enterrament ens ho recorda, en el seu ric i bell missatge. Agraïm-l'hi.

En el ressò d'aquestes paraules del Dr. Pont i Gol, *La Setmana Santa de Tarragona: una aula viva!* vol donar suport a aquesta instrucció i catequesi sobre la passió, mort i resurrecció de Crist per als infants i joves, i promoure que les manifestacions populars que desfilen aquests dies pels carrers mantinguin viva la seva flama de la fe, intentant allunyar-se del simple espectacle anecdòtic en els temps que avui dia corren. Ara només cal esperar l'aparició de la segona part de la publicació, la carpeta didàctica dedicada als alumnes de l'Educació Secundària Obligatòria i Batxillerat, que

completarà la maleta educativa, si Déu ho vol, des de la Setmana Santa de l'any vinent.

Moltes gràcies.